

”Köpenhamn blev ett gigantiskt fiasko”

Rikard Warlenius var på plats i Köpenhamn och berättar om bakgrunden till toppmötesfiaskot.

”I två års tid har miljöorganisationer, UNFCCC:s (FN:s klimatkonvention) sekreterare Yvo de Boer och många regeringar världen över sagt att det är Köpenhamn som gäller: Nu eller aldrig. Att då bara enas om en tunn, ickebindande deklaration som inte på något vis svarar mot behoven av en radikal omställning – ja då är det förstas ett gigantiskt fiasko.”

Det säger Rikard Warlenius, journalist, författare och styrelsemedlem i Klimataktion angående Klimattoppmötet i Köpenhamn, i en intervju med Internationalen.

Förväntningarna inför Klimattoppmötet i Köpenhamn i december väckte hela världens engagemang och höstens nyhetsrapportering fullkomligt svämmade över av reportage kring förberedelserna av detta möte. Men när mötet slutligen genomfördes och världens ledare skulle samlas för att diskutera jordens framtid, var kaoset totalt och förvirringen utan like.

Rikard Warlenius, författare, journalist och medlem i organisationen Klimataktion, var på plats och berättar om händelseförloppet. Han menar att det främst är industriländerna och den rika världen som bär skuld till komplikationerna i förhandlingarna.

Vad hände under Klimattoppmötet i Köpenhamn?

Vad som hände var att det danska ordförandeskapet, med stöd av EU – där Sverige var ordförande –, USA och andra västländer, försökte överge Kyotoprotokollet, mot G77-gruppen (en grupp utvecklingsländer inom FN, numera 130 stycken) och Kinas vilja. Eftersom mer än två tredjedelar av de länder som förhandlar tillhör G77 var det en minst sagt riskabel strategi. På Bali 2007 enades alla länder – inklusive USA – om att föra förhandlingarna fram till Köpenhamn i två spår: ett konventionsspår och ett Kyotospår.

Men det visade sig att inte ens USA med en demokratisk president ville göra åtaganden under

Rikard Warlenius, journalist, författare och styrelsemedlem i Klimataktion.

”Vi skulle förmodligen behöva mer av global demokrati, men samtidigt har vi knappast tid att invänta det innan de första stora stegen mot en omställning måste tas.”

Kyotoprotokollet, och tidigare i höstas gav EU upp sin Kyotopositiva hållning i förhoppning att komma längre med stöd av USA. Det var bara det att u-länderna i G77 inte var beredda att ge upp Kyotoprotokollet eftersom de misstänker att en ersättning skulle bygga på mer frivilliga åtaganden för rika länder och större åtaganden för fattiga länder. Rätt eller fel – förtroendet fanns inte där. Och när danskarna väl gav upp sin linje återstod bara ett par dagar av mötet. Då var alla stats- och regeringschefer på ingång och det var för sent att få ihop en

någorlunda heltäckande överenskommelse. Därför bidde det bara en tunn deklaration.

Var mötet en framgång eller ett fiasko?

I två års tid har miljöorganisationer, UNFCCC:s sekreterare Yvo de Boer och många regeringar världen över sagt att det är Köpenhamn som gäller: Nu eller aldrig.

Pressen som byggts upp var enorm och förstärktes ytterligare av 100 000 demonstranter på gatorna. Att då bara enas om en tunn, ickebindande deklaration som inte på något vis svarar mot behoven av en radikal omställning – ja då är det förstas ett gigantiskt fiasko.

Varför kan man inte komma överens?

I grund och botten handlar det om motstridiga intressen. De rika länderna är inte beredda att ta sitt historiska ansvar och minska de egna utsläppen så mycket som krävs, och samtidigt betala så mycket för utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder i fattiga länder som krävs. Innan det sker kommer inte heller utvecklingsländerna ta på sig tillräckliga åtaganden – varför skulle de? Nyckeln som kan öppna denna låsta situation är att skapa mycket större press på regeringarna i de rika länderna. Bara om våra regeringar är beredda att verkligen leva upp till sitt ansvar går det att få med sig resten av världen. Och så vitt jag förstår kräver det en ännu starkare klimatrörelse än den nuvarande i främst EU och USA.

Har man överhuvudtaget kommit fram till något och i så fall vad?

Inte inom ramen för FN-systemet eftersom några länder – Venezuela, Bolivia, Kuba, Nicaragua, Sudan och Tuvalu – blockerade även Köpenhamnsöverenskommelsen, den tunna deklaration som övriga parter enades om.

Vem bär den största skulden till förseningarna och problemen i förhandlingarna?

Jag menar att industriländerna bär den största skulden, dels genom att inte ha med sig tillräckligt bra bud i fråga om utsläppsminskningar och klimatfinansiering,

dels genom sin obstruktiva taktik att försöka dumpa Kyotoprotokollet utan stöd hos majoriteten av länderna.

Det är grunden. Sedan förekommer alltid försök till obstruktion i mindre frågor från oljestater och enligt vad vi har hört var Kina väldigt obstruktiv i slutförhandlingen om Köpenhamnsöverenskommelsen. Det kan säkert stämma, men det är inte grundorsaken till fiaskot.

Kyoto bygger på kompromissen att u-länderna inte behöver göra någonting alls i utbyte mot att i-länderna bara behöver göra ytterst lite.

Har Kyotoprotokollet spelat ut sin roll och vad innebär det?

Jag är verkligen ingen anhängare av Kyotoprotokollet eftersom det inte levererar så kraftfulla åtaganden som krävs. Men det har tre fördelar: Det slår fast bindande åtaganden i motsats till frivilliga, det lägger den huvudsakliga bördan på industriländer, och det är dessutom ett redan utformat avtal, vilket är en fördel eftersom förhandlingar om överenskommelser mellan över 190 länder där alla har vetorätt inte är lätt. För eller senare kommer Kyotoprotokollet att ha spelat ut sin roll, men jag tror inte att G77 kommer att gå med på det innan de vet att en efterträdare är minst lika rättvis.

Kommer målet om en temperaturökning på max 2 grader att uppnås?

Som det ser ut nu: Nej, långt ifrån. Men än är det inte för sent att nå målet, eller kanske till och med ännu djärvare målsättning.

Varför har det varit så tyst i media angående resultaten efter mötet?

Sååå tyst har det väl inte varit? Men en förklaring är att resultatet är ganska tekniskt och svåröversiktligt, och att det finns risk för en mättnad i mediebevakningen – att läsarna/tittarna/lyssnarna är trötta på att höra mer om klimatfrågan. Det vore naturligtvis

livsfarligt, för om det ska finnas hopp krävs snarare att intresset ökar ytterligare.

Finns det hopp om bindande avtal framöver?

Det ser inte ljus ut. Att det har gått tidigare att fatta beslut om bindande åtaganden trots att besluten fattas med konsensus har nog berott på att avtalen inte har varit så krävande för någon part. Kyoto bygger på kompromis-

sen att u-länderna inte behöver göra någonting alls i utbyte mot att i-länderna bara behöver göra ytterst lite. Men i längden är den kompromissen förstas helt ohållbar eftersom den inte levererar verkliga utsläppsminskningar. När vi nu har nått den punkt då världen behöver verkliga åtaganden som faktiskt kan svida en del, när vi behöver en klimatfinansiering som kostar relativt mycket pengar – då är det frågan om FN:s beslutsstruktur räcker till. Det kan visa sig vara lite för enkelt och lite för lönsamt för länder att förhindra ambitiösa och bindande avtal. Vi skulle förmodligen behöva mer av global demokrati, men samtidigt har vi knappast tid att invänta det innan de första stora stegen mot en omställning måste tas.

Hur ser framtidsscenarierna ut, kan vi hindra en klimatkatastrof?

Det ser som sagt mörkt ut, men längst inne kan jag bara inte tro att mänskligheten kommer att gå med på att spela rysk roulette med sina egna livsförutsättningar. Om vi tillsammans anstränger oss att berätta för alla om hur mycket som står på spel och tillsammans tar strid för de förändringar som krävs att minska risken, så måste väl folk fatta förr eller senare?